

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Svatoně (soudce zpravodaje), soudkyně Veroniky Křest'ánové a soudkyně Daniely Zemanové o ústavní stížnosti stěžovatelů **M. T., E. T. a T. T.**, společně zastoupených Mgr. Jaroslavem Zemanem, advokátem, sídlem Lazaretní 925/9, Brno, proti výroku IV. rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 11. června 2025 č. j. 70 Co 51/2025-111, za účasti **Krajského soudu v Brně**, jako účastníka řízení, a **Generali Česká pojišť'ovna, a. s.**, sídlem Spálená 75/16, Praha 1 – Nové Město, zastoupené Mgr. Michalem Dlabolou, advokátem, sídlem Studánky 3, Praha 7 – Holešovice, jako vedlejší účastnice řízení, ve spojení s návrhem na zrušení § 12 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), takto:

I. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 11. června 2025 č. j. 70 Co 51/2025-111, v rozsahu výroku IV., bylo porušeno právo stěžovatelů na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, právo na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a právo na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11. června 2025 č. j. 70 Co 51/2025-111 se v rozsahu výroku IV. zrušuje.

III. Návrh na zrušení § 12 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), se odmítá.

Odůvodnění

I.

Vymezení věci

1. Stěžovatelé se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), domáhají zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, v rozsahu výroku IV., neboť mají za to, že jím došlo k porušení jejich ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), práva na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny, práva na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny a principu rovnosti podle ustanovení čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny.

2. Spolu s ústavní stížností stěžovatelé navrhli zrušení dotčeného ustanovení § 12 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném od 1. 1. 2025.

Podle tohoto ustanovení advokátního tarifu „jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za druhou a každou další takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu snížená mimosmluvní odměna. Mimosmluvní odměna se snižuje za druhou osobu o 20 %, za třetí osobu o 40 %, za čtvrtou osobu o 60 % a za pátou a každou další osobu o 80 %.“

3. Na obecný soud se v řízení o náhradu nemajetkové újmy postupně obrátilo celkem 13 žalobců společně zastoupených týměž zástupcem. V návěti napadeného rozsudku odvolacího soudu bylo těchto 13 žalobců seřazeno pod písmeny a) až m). Stěžovatelé byli jako jediní s podaným odvoláním procesně úspěšní. V návěti napadeného rozsudku byli stěžovatelé uvedeni v pořadí e) až g), tj. na pátém až sedmém místě.

4. S ohledem na vysoký počet společně zastoupených žalobců (celkem 13 osob) a umístění úspěšných stěžovatelů v návěti napadeného rozsudku na pátém, šestém a sedmém místě, aplikoval odvolací soud při stanovení odměny advokáta výše citovaný § 12 odst. 4 advokátního tarifu. Toto ustanovení umožňuje (zjednodušeně řečeno) za pátou a každou další společně zastoupenou osobu snížení stanovené odměny advokáta o 80 %. O tento rozsah pak zkrátí výši odměny advokáta každého ze stěžovatelů. Takový výklad odvolacího soudu jde však proti smyslu dotčeného ustanovení a je ústavně nesouladný.

5. Závěry vyslovené v tomto nálezu lze proto stručně shrnout následovně.

(i) Snížení odměny advokáta podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 1. 2025, je třeba rozvrhnout poměrně (aritmeticky) mezi jednotlivé společně zastoupené osoby. Odměna advokáta od každé ze společně zastoupených osob se proto z plné výše krátí o aritmetický průměr procentních hodnot snížení, které se v závislosti na počtu společně zastoupených osob uplatní podle tohoto ustanovení.

To znamená, že např. v případě třech společně zastoupených osob se odměna advokáta sníží poměrně ve vztahu ke každé z ní o 20 % ($0 \% + 20 \% + 40 \% = 60 \% : 3 = 20 \%$) a v případě 13 společně zastoupených osob se odměna sníží ve vztahu ke každé o 65 % ($0 \% + 20 \% + 40 \% + 60 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% = 840 \% : 13 = 64,6 \% \doteq 65 \%$).

Jen tak je zachována rovnost společně zastoupených osob a spravedlivý přístup k jejich majetkovým právům podle čl. 11 odst. 1 Listiny. Výklad vedoucí k razantnějšímu snížení odměny podle jiných (nahodilých) kritérií je v rozporu s právem účastníků na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, právem na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny a právem na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

(ii) Je-li z několika společně zastoupených osob v soudním řízení úspěšná pouze část z nich, na způsobu výše uvedeného výpočtu to nic nemění. Při svém postupu soud nesmí opomenout vycházet z celkového počtu společně zastoupených účastníků.

To znamená, že např. při úspěchu pouze části ze tří společně zastoupených osob se odměna advokáta sníží poměrně ve vztahu ke každé z nich o 20 % ($0 \% + 20 \% + 40 \% = 60 \% : 3 = 20 \%$) a při úspěchu pouze části z celkem 13 společně zastoupených osob se odměna advokáta sníží ve vztahu ke každé o 65 % ($0 \% + 20 \% + 40 \% + 60 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% = 840 \% : 13 = 64,6 \% \doteq 65 \%$).

6. Pomocná tabulka k výpočtu odměny podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025, je součástí bodu 33 tohoto nálezu.

II.

Předchozí průběh řízení

7. V červnu 2022 došlo k dopravní nehodě, kterou způsobil řidič nákladního vozidla, jehož provozovatel byl pro případ újmy způsobené jeho provozem pojištěn u vedlejší účastnice řízení podle někdejšího zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění účinném do 31. 3. 2024. Při dopravní nehodě přišel o život syn prvních dvou stěžovatelů, který byl bratrem třetího stěžovatele (dále též „zesnulý“).

8. Vedlejší účastnice řízení poskytla stěžovatelům pojistné plnění na odčinění duševních útrap způsobených úmrtím zesnulého příbuzného ve smyslu ustanovení § 2959 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „o. z.“), podle něhož při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní utrpení; nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti. Prvním dvěma stěžovatelům poskytla 832 458,00 Kč a třetímu stěžovateli 567 585,00 Kč.

9. Žalobou ze dne 21. 6. 2023 se stěžovatelé (spolu s řadou dalších příbuzných žalobců) domáhali vydání rozsudku, kterým by byla vedlejší účastnici řízení uložena povinnost doplatit jim pojistné plnění na odčinění duševních útrap způsobených jim úmrtím jejich syna a bratra, a to prvním dvěma stěžovatelům po 113 517,00 Kč a třetímu stěžovateli 94 598,00 Kč.

10. Městský soud v Brně svým rozsudkem ze dne 23. 10. 2024 č. j. 20 C 111/2023-59 žalobu stěžovatelů zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu jeho nákladů.

11. K odvolání stěžovatelů (a dalších žalobců) Krajský soud v Brně v záhlaví uvedeným rozsudkem ve vztahu ke stěžovatelům změnil rozsudek městského soudu tak, že jejich žalobě vyhověl, a výrokem IV. uložil vedlejší účastnici řízení povinnost nahradit jim náklady řízení, a to prvním dvěma stěžovatelům po 21 112,20 Kč a třetímu stěžovateli 20 928,30 Kč. Náhrada odměny za úkony právní služby provedené do 31. 12. 2024 byla vypočtena z tarifní hodnoty 50 000 Kč a následně snížena o 20 %, odměna za úkony právní služby provedené po 1. 1. 2025, byla vypočtena podle tarifní hodnoty vycházející z přiznaného plnění, avšak celkově snížena o 80 % u všech stěžovatelů.

12. V odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl krajský soud ve vztahu k určení náhrady nákladů řízení stěžovatelů následující.

13. Při stanovení tarifní hodnoty pro výpočet odměny advokáta za úkony učiněné do 31. 12. 2024 krajský soud nemohl vycházet z § 8 odst. 1 advokátního tarifu (nález Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2024 sp. zn. IV. ÚS 1788/23, a nález Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2025 sp. zn. III. ÚS 3004/24). Náhrada nákladů řízení ve sporech o nemajetkovou újmu na zdraví musí alespoň částečně odpovídat skutečné náročnosti takových sporů (nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024 sp. zn. I. ÚS 3362/22, odst. 33). Proto by bylo naprosto nepřiměřené, aby po skutkově i právně jednoduchém řízení, které nebylo letité ani v něm nedošlo k vynaložení velkého množství úkonů právní služby, měla být těmto stěžovatelům přiznána celková náhrada nákladů řízení bezmála v polovině meritorně jim přisouzených částek (celkem přiznáno 321 632 Kč). Nadto ve sporu o výplatu pojistného plnění za újmu dle § 2959 o. z. se uplatní i rozdíl spočívající v tom, že zde oproti újmě na zdraví nehraje roli znalecký posudek zohledňující medicínské aspekty újmy. Proto zde má pro účely odlišení (tzv. *distinguishing*) význam i teze obsažená v nálezu

Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2025 sp. zn. III. ÚS 3004/24 (odst. 12), že prostor pro uvážení soudu při určení výše náhrady za nemajetkovou újmu na zdraví je užší než v jiných sporech o ochranu osobnosti, jelikož je významně determinován posouzením skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí. V tomto kontextu se totiž jedná právě o onen jiný spor, v němž se potřeba odborného posouzení újmy vůbec neuplatní. Při stanovení tarifní hodnoty pro úkony učiněné do 31. 12. 2024 proto aplikoval § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu. Podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2025 se pak již aplikuje § 9a odst. 1 písm. a) advokátního tarifu (viz body 35 a 36 napadeného rozhodnutí).

14. Krajský soud dále zástupci stěžovatelů vytkl, že ve svém vyčíslení nákladů nerefletoval zásadní změnu, ke které (v souladu s právní úpravou účinnou od 1. 1. 2025) došlo ohledně společných úkonů při zastupování více osob. Nově se mimosmluvní odměna advokáta za pátou a každou další osobu snižuje o 80 % (§ 12 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025). U náhrady hotových výdajů v podobě režijních paušálů je pak nutné považovat náklady za společné a rozdělit je mezi žalobce rovným dílem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014 sp. zn. 25 Cdo 1610/2014, podle kterého při rozhodování o odměně přísluší advokátu za společné úkony při zastupování více osob ke každému úkonu pouze jedna paušální částka náhrady výdajů).

III.

Argumentace v ústavní stížnosti a návrh na zrušení jiného právního předpisu

15. Stěžovatelé přednesli v ústavní stížnosti dvě linie argumentů. První se týká úpravy od 1. 1. 2025, podle které měl krajský soud stěžovatelům nesprávně snížit odměnu o 80 %. S touto částí ústavní stížnosti souvisí i návrh na zrušení aplikovaného ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 1. 2025. Ve druhé části ústavní stížnosti stěžovatelé brojí proti nesprávnému určení výše tarifní hodnoty jako 50 000 Kč. Mají za to, že se soud odklonil od konstantní judikatury Ústavního soudu k výkladu § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, ve znění do 31. 12. 2024, podle které se za tarifní hodnotu v řízeních o náhradě nemajetkové újmy (v řízeních o pojistné plnění za nemajetkovou újmu) považuje celá přiznaná částka.

16. Krajský soud na základě § 12 odst. 4 advokátního tarifu nesprávně snížil odměnu za úkon učiněný po 1. 1. 2025 o 80 % všem stěžovatelům pouze na základě jejich pořadí v žalobním návrhu, když stěžovatelé byli označeni jako žalobci e), f) a g), tedy na pátém až sedmém pořadí. K aplikovanému ustanovení v současném znění neexistuje žádné výkladové vodítko či judikatura a obecným soudům se nabízí prostor k tomu, aby byla odměna snižována libovolně podle toho, jaké kritérium si uvedený soud vybere. Takový přístup k výpočtu zakládá neodůvodněnou nerovnost mezi účastníky řízení. Je třeba si uvědomit, že nárok na náhradu nákladů právního zastoupení nenáleží advokátovi, ale přímo účastníku občanskoprávního řízení.

17. Nesprávným postupem soudu se stěžovatelům dostalo zcela bagatelní náhrady nákladů právního zastoupení za jeden náročný úkon právní služby [1.132 Kč stěžovatelům a) a b) a 980 Kč u stěžovatele c)] v podobě účasti u jednání před odvolacím soudem, které pro ně navíc dopadlo zcela úspěšně. Tato odměna je při aplikaci uvedeného ustanovení advokátního tarifu ze strany krajského soudu dokonce nižší než odměna za účast u vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně při aplikaci (nesprávné) tarifní hodnoty 50 000 Kč, honorovaná pouze poloviční sazbou odměny ve smyslu § 11 odst. 2 písm. f) advokátního tarifu (1 240 Kč). Postavení stěžovatelů je tak oproti jiným případným úspěšným účastníkům řízení v případě

společného zastupování více osob výrazně více nepříznivé, a to pouze z důvodu pořadí označení v procesních podáních.

18. Podle stěžovatelů je ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve spojení s výkladem krajského soudu v rozporu s ústavním principem rovnosti (čl. 1, čl. 3 odst. 1 Listiny), právem na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny), právem na právní pomoc (čl. 37 odst. 2 Listiny) a s právem právních zástupců na spravedlivou odměnu za práci (čl. 28 Listiny *per analogiam*) i ústavním právem podnikat a získávat prostředky pro své životní potřeby prací (čl. 26 odst. 1 a 3 Listiny). S ohledem na právní jistotu účastníků proto navrhli jeho zrušení.

19. Krajský soud dále nesprávně vypočetl odměnu pro úkony učiněné do 31. 12. 2024 z tarifní hodnoty 50 000 Kč podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu ve znění do 31. 12. 2024, aniž by reflektoval judikaturu, podle které se za tarifní hodnotu v řízeních o náhradě nemajetkové újmy (a zejména pak v řízeních o pojistné plnění za nemajetkovou újmu), považuje celá přiznaná částka podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Krajský soud nejprve sám odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2025 sp. zn. III. ÚS 3004/24, následně však dospívá k závěru, že náhrada nemajetkové újmy v podobě duševních útrap, vzniklých z újmy na zdraví, jejímž následkem byla smrt, není pojistným plněním za nemajetkovou újmu na zdraví a je nutné použití § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024. Stěžovatelé tak mají za to, že byla odměna za úkony právních služeb vypočtena nesprávně a náklady řízení měly být vypočteny z tarifní hodnoty 113 517 Kč a 94 598 Kč, tj. z uplatněné a následně přiznané částky podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Rozdíl mezi metodou použitou krajským soudem a správným postupem podle judikatury Ústavního soudu, přitom není zanedbatelný (16 816 Kč a 12 560 Kč).

IV.

Vyjádření a replika

20. Krajský soud ve svém vyjádření považuje napadené rozhodnutí za ústavně souladné. Ohledně aplikace § 12 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025, zejména poukázal na pozdější judikaturu Nejvyššího soudu, vycházející ze stejného východiska jako krajský soud v této věci (usnesení ze dne 16. 12. 2025 sp. zn. 25 Cdo 1552/2025). Ke společnému zastoupení více účastníků advokátem v takovém množství, vedoucím podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu až ke snížení odměny o 80 %, došlo v důsledku podání žaloby značným množstvím aktivně nelegitimovaných osob z široké přízně. Speklativní uplatňování údajných nároků širokých kategorií osob lze přitom jen stěží považovat za jakkoli prospěšné.

21. Vedlejší účastnice ve svém vyjádření nepovažuje ústavní stížnost stěžovatelů za opodstatněnou a odkazuje na vyčerpávající odůvodnění krajského soudu, který dostatečně s odkazy na judikaturu Nejvyššího soudu i Ústavního soudu osvětlil svůj postup v posuzovaném případě. Absence výkladového ustanovení, důvodové zprávy či judikatury k § 12 odst. 4 advokátního tarifu v rozhodném znění nemůže být důvodem ke zrušení tohoto ustanovení. V řízení bylo akcentováno rozdělení náhrady nákladů řízení celkem mezi 13 žalobců, z nichž ovšem zbylých 10 nebylo v řízení úspěšných. Pokud by byli úspěšní všichni žalobci, odměna za jejich společné právní zastoupení by až tak „bagatelní“, jak se stěžovatelé domnívají, dozajista nebyla. Není opodstatněné rušit sotva rok staré ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu.

22. Stěžovatelé v replice setrvali na své dosavadní argumentaci, podle níž je na místě jejich ústavní stížnosti vyhovět. Setrvali na svém závěru, že napadené ustanovení bylo aplikováno nesprávně a jako takové je ze své podstaty diskriminační. Vymezili se zejména proti tomu, jak krajský soud opakovaně podrobuje kritice skutečnost, že žaloba byla podána 13 účastníky, protože lze považovat za adekvátní krácení odměny o 80 %. Bezdůvodně rozdílné zacházení s jednotlivými účastníky řízení, kteří jsou zastupováni jedním advokátem, je dále zjevné již z příkazu příslušného ustanovení, jak má aplikující soud postupovat — účastník „druhý v pořadí“ má právo na náklady řízení nižší než účastník „první“, a to o 20 %, třetí o 40 % atd. Jiný než diskriminační postup tak uvedené ustanovení ani neumožňuje. Výše přiznaného přisudku stěžovatelů byla takto nízká pouze z důvodu, že byli označeni jako žalobci č. 5–7. Kdyby byli označeni jako žalobci č. 1–3, měli by stěžovatelé, logikou krajského soudu, nárok na náhradu nákladů řízení násobně vyšší. Takové rozhodování je projevem soudcovské libovůle. Ohledně aplikace tarifní hodnoty 50 000 Kč podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024, stěžovatelé setrvali na své dosavadní argumentaci.

V.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

23. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnými osobami, které byly účastny řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelé jsou právně zastoupeni v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelé před jejím podáním vyčerpali veškeré zákonné procesní prostředky ochrany svých práv (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

VI.

Posouzení ústavní stížnosti

24. Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů. Je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 a čl. 91 odst. 1 Ústavy), který není povolán k instancnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Jeho pravomoc podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy je založena výlučně k přezkumu toho, zda v řízení nebo rozhodnutími v něm vydanými nebyla dotčena předpisy ústavního pořádku chráněná práva nebo svobody účastníka tohoto řízení, a zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy.

25. K rozhodnutím o nákladech řízení Ústavní soud konstantně přistupuje rezervovaně a podrobuje je omezenému ústavněprávnímu přezkumu [srov. např. nálezy ze dne 9. 10. 2025 sp. zn. III. ÚS 622/25, bod 11; nebo ze dne 2. 7. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1391/24, bod 10]. Ústavní stížnosti proti rozhodnutím obecných soudů o nákladech řízení jsou zpravidla zjevně neopodstatněné, neprovázejí-li posuzovanou věc takové (mimořádné) okolnosti, které ji činí co do ústavní roviny dostatečně významnou [stanovisko pléna ze dne 5. 3. 2025 sp. zn. Pl. ÚS-st. 60/24 (97/2025 Sb)].

26. O to mimořádnější okolnosti, typicky v podobě významného přesahu vlastního zájmu stěžovatele, musejí být dány ve věcech, kde sporná výše nákladů nepřevyšuje ani hranici bagatelnosti. Uvedený požadavek dostatečného ústavního významu věci zajišťuje, aby se Ústavní soud mohl plně soustředit na plnění své úlohy orgánu ochrany ústavnosti. Spor o bagatelní částku zakládá důvod pro posouzení ústavní stížnosti jako zjevně neopodstatněné, neprovázejí-li posuzovaný případ takové mimořádné okolnosti,

které jej z hlediska ústavnosti činí významným [viz např. nález sp. zn. III. ÚS 1143/25 ze dne 3. 9. 2025; či stanovisko pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 60/24 (97/2025 Sb.) ze dne 5. 3. 2025, bod 34].

Nesprávné snížení odměny společně zastoupených účastníků

27. Jako první se Ústavní soud vypořádá s námitkou nesprávného snížení odměny společně zastoupených účastníků za úkony učiněné od 1. 1. 2025, kdy nabyla účinnosti nová úprava. Tato specifická otázka dosud nebyla Ústavním soudem judikatorně řešena.

28. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025, platí, že „jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za druhou a každou další takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu snížená mimosmluvní odměna. Mimosmluvní odměna se snižuje za druhou osobu o 20 %, za třetí osobu o 40 %, za čtvrtou osobu o 60 % a za pátou a každou další osobu o 80 %“.

29. V nyní posuzované věci se na obecné soudy v řízení o pojistné plnění týkající se způsobené nemajetkové újmy postupně obrátilo celkem 13 žalobců společně zastoupených týměm advokátem. Stejně jako v žalobě bylo v návěti napadeného rozsudku těchto 13 žalobců seřazeno pod písmeny a) až m). Stěžovatelé byli uvedeni v pořadí e) až g), tj. na pátém až sedmém místě. Prvostupňový soud žalobu jako celek zamítl, krajský soud však napadeným rozhodnutím jeho rozsudek (částečně) změnil. Podle ústavní stížnosti napadeného rozhodnutí byli stěžovatelé jako jediní odvolatelé úspěšní a krajský soud jim přiznal náhradu nákladů řízení. Při určení odměny krajský soud s ohledem na společné zastoupení žalobců aplikoval § 12 odst. 4 advokátního tarifu, a to v části, v níž toto ustanovení umožňuje za pátou a každou další společně zastoupenou osobu snížení stanovené odměny advokáta o 80 % (svůj postup odvozoval od vysokého počtu účastníků, jakož i od umístění stěžovatelů v záhlaví rozsudku na pátém až sedmém místě). Před Ústavním soudem tak bylo klíčové vyřešit otázku, zda soud citované ustanovení vyložil ústavně souladným způsobem.

30. Ústavní soud se po novelizaci § 12 odst. 4 advokátního tarifu zabývá problematikou snížení odměny u společně zastoupených účastníků poprvé. Podle předchozí úpravy účinné do 31. 12. 2024 sice advokátní tarif znal možnost snížení výše mimosmluvní odměny, formulace advokátního tarifu však nečinila stejné výkladové obtíže. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném do 31. 12. 2024 za společné úkony při zastupování dvou nebo více osob advokátovi náležela za *každou* takto zastupovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Ačkoliv se předchozí judikatura přihlásila k nadále uplatnitelným principům, podle kterých soudy nemohou ke snížení odměny přistupovat libovolně, dosavadní soudní praxe nenabízí přímé vodítko pro řešení v ústavní stížnosti nadnesených otázek.

31. Podle dosavadní judikatury Ústavního soudu k úpravě advokátního tarifu do 31. 12. 2024 nemohou obecné soudy nakládat se snížením (či zvýšením) odměny advokátů libovolně. Vždy je třeba řádně se vypořádat s argumenty účastníků a eventuální snížení (či zvýšení) odměny řádně odůvodnit (srov. nález ze dne 17. 9. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1342/24, nález ze dne 5. 3. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1406/24). Pro případy, kdy soud shledá náhradu odměny advokáta stanovenou podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu příliš vysokou, nemůže aplikaci tohoto ustanovení bez ústavně souladného odůvodnění vyloučit (nález ze dne 30. 10. 2025 sp. zn. I. ÚS 1354/25). Obecné závěry plynoucí ze zmíněných rozhodnutí se uplatní i nadále. V tomto případě krajský soud svůj postup v zásadě odůvodnil, přijaté řešení přednesené v napadeném rozhodnutí je však *prima facie* nesprávné.

32. V souzené věci podle Ústavního soudu není sporu o tom, že s ohledem na vysoký počet společně zastoupených účastníků bylo na místě při výpočtu nahrazovaných nákladů řízení vycházet ze snížené odměny advokáta. Jde-li však o společné úkony při zastupování dvou nebo více osob týměm advokátem podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 1. 2025, snížení odměny advokáta je třeba poměrně rozvrhnout mezi jednotlivé společně zastoupené osoby. Je-li z několika společně zastoupených osob v soudním řízení úspěšná pouze část, na způsobu výše uvedeného výpočtu výše odměny advokáta ve vztahu ke každé ze zastoupených osob to nic nemění. Při výpočtu odměny soud nesmí opomenout vycházet z celkového počtu společně zastoupených osob.

33. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu se za „prvního“ společně zastoupeného účastníka odměna advokáta nekrátí. Za „druhého“ se již snižuje o 20 %, za „třetího“ o 40 %, za „čtvrtého“ o 60 % a za „pátého až třináctého“ účastníka se odměna advokáta krátí o 80 %. V poměru projednávané věci měl soud provést aritmetický průměr procentních hodnot, které se u 13 společně zastoupených účastníků uplatnily podle tohoto ustanovení. Odměna advokáta měla být zkrácena ve vztahu ke každému ze společně zastoupených účastníků o 65 % ($0 \% + 20 \% + 40 \% + 60 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% + 80 \% = 840 \% : 13 = 64,6 \% \doteq 65 \%$).

Počet účastníků	Součet procentních hodnot snížení dle počtu účastníků	Aritmetický průměr (snížení na účastníka)
2	0 % + 20 %	= $20 : 2 = 10 \%$
3	0 % + 20 % + 40 %	= $60 : 3 = 20 \%$
4	0 % + 20 % + 40 % + 60 %	= $120 : 4 = 30 \%$
5	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 %	= $200 : 5 = 40 \%$
6	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 %	= $280 : 6 = 46,6 \doteq 47 \%$
7	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 %	= $360 : 7 = 51,4 \doteq 51 \%$
8	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 %	= $440 : 8 = 55 \%$
9	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 %	= $520 : 9 = 57,7 \doteq 58 \%$
10	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 %	= $600 : 10 = 60 \%$
11	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 %	= $680 : 11 = 61,8 \doteq 62 \%$
12	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 %	= $760 : 12 = 63,3 \doteq 63 \%$
13	0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 %	= $840 : 13 = 64,6 \doteq 65 \%$

34. Takovým postupem lze dojít k rovnoměrnému snížení odměny advokáta, současně jde o krácení odměny v mnohem nižší míře, než jaké provedl krajský soud (odměna advokáta rozhodná pro výpočet náhrady nákladů řízení stěžovatelů bude snížena jen o 65 %, namísto o 80 % podle napadeného rozhodnutí, tzn. odměna bude činit 35 %, na místo 20 %). Snížení odměny soudem podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 1. 2025 přitom nemůže být provedeno odlišně, jinak se soud dopustí porušení práv účastníků na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, práva na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny a práva na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

35. Při snížení odměny advokáta nelze postupovat podle jiných nahodilých kritérií, jakým je například pořadí úspěšných účastníků v návěti rozsudku v nyní napadeném rozhodnutí. Pořadí účastníků vyjádřené v § 12 odst. 4 advokátního tarifu nelze vnímat formalisticky;

zohledování nahodilých kritérií by vedlo k rozhodování o nákladech zatíženému libovůlí, jako se stalo i v nyní posuzované věci.

36. Krajský soud ve svém vyjádření odkázal na pozdější usnesení Nejvyššího soudu, v němž měl Nejvyšší soud (údajně) výkladu krajského soudu přisvědčit (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2025 sp. zn. 25 Cdo 1552/2025). Ústavní soud se s tímto odmítacím usnesením seznámil, a dospěl k závěru, že tomu tak není.

37. Postup Nejvyššího soudu, který při aplikaci § 12 odst. 4 advokátního tarifu určil náklady dovolacího řízení, ve skutečnosti přístupu krajského soudu odporuje, a naopak směřuje k ústavně souladnému výkladu, který v nynějším nálezu provedl Ústavní soud. Podle tohoto usnesení „odměna advokáta společně zastupujícího více účastníků se podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 1. 2025 určí tak, že u každého účastníka se plná odměna krátí o aritmetický průměr procentních hodnot, které se v závislosti na počtu účastníků uplatní podle tohoto ustanovení. Nejvyšší soud uvedl, že změna § 12 odst. 4 advokátního tarifu provedená vyhláškou č. 258/2024 Sb. s účinností od 1. 1. 2025 byla odůvodněna snahou předkladatele zohlednit relativně nižší náročnost právní služby (vzhledem k jednotlivým klientům), která by se v praxi měla snižovat se zvyšujícím se počtem klientů, dále zohlednit požadavek na dostatečnou jednoduchost právní úpravy odměňování, neboť rozhodování o odměně, resp. náhradě nákladů řízení, je otázkou nemeritorní, rozhodování o této otázce by tedy nemělo být příliš složité (viz odůvodnění vyhlášky č. 258/2024 Sb. v databázi becke-online). Znění citovaného ustanovení vyvolává vzhledem k užití řadových číslovek dojem, že pro určení odměny je důležité pořadí zastoupených účastníků. Je-li však smyslem úpravy snížit odměnu tím více, čím více je účastníků zastoupených tímž advokátem, musí být rozhodující jejich počet, nikoli pořadí.“ (bod 15 citovaného usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1552/2025, zvýrazněno Ústavním soudem).

38. Argumentaci stěžovatelů, podle níž má soud při výpočtu odměny advokáta společně zastupujícího více účastníků vycházet jen z počtu v řízení úspěšných osob, nelze přisvědčit. Je-li z několika společně zastoupených účastníků v řízení úspěšná pouze část, na způsobu výše uvedeného výpočtu odměny advokáta to nic nemění. V případě, že některému účastníku vznikne právo na náhradu nákladů řízení, vyjde soud z totožného výpočtu. Úvaha stěžovatelů nadnesená v ústavní stížnosti jde proti smyslu dotčeného § 12 odst. 4 advokátního tarifu, podle něhož se pro společně zastoupené klienty advokáta stanoví určitá „sleva“ za situace, kdy je s narůstajícím počtem klientů již rozsah právní služby méně náročný. Někteří ze společně zastoupených klientů v závěru mohou nést náklady na odměnu advokáta sami (není jim protistranou nahrazena), zatímco v řízení úspěšným účastníkům nahradí náklady protistrana.

39. Ústavní soud na tomto místě podotýká, že při společném zastoupení více osob nelze vyloučit ani možnost aplikovat § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve spojení s § 12 odst. 1 advokátního tarifu. Jakkoliv je s vyšším počtem klientů rozsah právní služby zpravidla méně a méně náročný, neplatí to bezvýjimečně. Ustanovení § 12 odst. 1 advokátního tarifu umožňuje v mimořádně obtížných případech zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek. V poměru projednávané věci by se odměna advokáta ve výši 35 % (tj. snižená o 65 %) mohla podle uvážení soudu až ztrojnásobit (tj. činit až 105 %). Ústavní soud však tímto rozhodnutím nijak nepředjímá, zda je aplikace citovaného ustanovení na místě právě v případě stěžovatelů, považuje pouze za důležité upozornit, že přímo advokátní tarif umožňuje reagovat na výjimečné individuální okolnosti.

40. Obavy stěžovatelů z nerovnoměrného rozložení krácení odměny advokáta mezi jednotlivé společně zastoupené účastníky jsou s ohledem na výše provedený ústavně souladný výklad liché. Stěžovatelé (zjednodušeně řečeno) namítali neurčitost ustanovení § 12

odst. 4 advokátního tarifu s tím, že podle nich úprava neposkytuje vodítko k jednoznačnému určení, který účastník z mnoha má být zkrácen jen o relativně nízkou částku (20 %) a který až o 80 %. Stejně jako Ústavní soud, i Nejvyšší soud již dříve dovodil nutnost snížení odměny poměrně rozložit mezi jednotlivé společně zastoupené účastníky. „V případě zastupování více samostatných společníků, kteří uplatňují, nebo je proti nim uplatňováno více různých nároků, je třeba odměnu, která je součástí náhrady nákladů řízení přiznávané těmto účastníkům, a nikoli zástupci, rozvrhnout poměrně mezi jednotlivé účastníky podle jednotného objektivního kritéria, jímž je tarifní hodnota odpovídající nárokům připadajícím na toho, kterého účastníka, aby nebyl neodůvodněně některý z nich zvýhodněn či znevýhodněn. Se zřetelem k uvedenému je namístě citované ustanovení vyložit tím způsobem, že odměna advokáta společně zastupujícího více účastníků se podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu určí tak, že u každého účastníka se plná odměna krátí o aritmetický průměr procentních hodnot uvedených v tomto ustanovení v závislosti na počtu účastníků, tj. v daném případě $0 \% + 20 \% + 40 \% = 60 \% : 3 = 20 \%$ “ (viz bod 15 citovaného usnesení sp. zn. 25 Cdo 1552/2025).

Nesprávné určení tarifní hodnoty

41. Stěžovatelé dále namítají nesprávné určení tarifní hodnoty za úkony učiněné do 31. 12. 2024.

42. Při stanovení tarifní hodnoty pro úkony učiněné do 31. 12. 2024 krajský soud aplikoval § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, podle něhož se částka 50 000 Kč považuje za tarifní hodnotu ve věcech osobnostních práv s návrhem na náhradu nemajetkové újmy. Podle stěžovatelů bylo na místě aplikovat § 8 odst. 1 advokátního tarifu, podle kterého se za tarifní hodnotu považuje celá přiznaná částka.

43. Ústavní soud se v této souvislosti zabýval rozdílem reálně přisouzené náhrady [podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu] a částky, kterou stěžovatelé na nákladech zastoupení nárokovali [podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu]. Podle tvrzení samotných stěžovatelů, rozdíl činí u prvního stěžovatele 16 816 Kč, u druhého stěžovatele 16 816 Kč a u třetího 12 560 Kč.

44. Stěžovateli namítané nesprávné určení tarifní hodnoty se tak projevuje v částkách ve zjevně bagatelní výši. V obecné rovině je především na stěžovatelích, aby v ústavní stížnosti vysvětlili (a případně doložili), proč věc přes svou „bagatelnost“ vyvolává v jejich právní sféře ústavněprávně významnou újmu (viz např. usnesení ze dne 21. 5. 2014 sp. zn. III. ÚS 1161/14). Stěžovatelé se však v nyní projednávané věci k otázce bagatelnosti blíže nevyjádřili.

45. Vyloučení přezkumu u bagatelních případů je součástí ustálené judikatury Ústavního soudu. Ke stručnému odmítnutí ústavních stížností z důvodu bagatelnosti přitom Ústavní soud přistupuje běžně (usnesení ze dne 18. 6. 2026 sp. zn. III. ÚS 1105/26, usnesení ze dne 11. 6. 2026 sp. zn. III. ÚS 962/26, či usnesení ze dne 11. 6. 2026 sp. zn. III. ÚS 1251/26).

46. Ačkoli i spor o bagatelní částku může mít zcela výjimečně ústavní přesah, ve vztahu k tarifní hodnotě tomu tak není. Sami stěžovatelé v ústavní stížnosti opomíjí bagatelnost předmětu sporu a neuvádí žádnou okolnost, která by v jejich případě dodávala mimořádný ústavněprávní rozměr.

47. Ústavní soud shledal přesah vlastních zájmů stěžovatelů toliko v otázce správnosti výkladu § 12 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025, ve zbylém rozsahu přesah vlastních zájmů neshledal.

Návrh na zrušení § 12 odst. 4 advokátního tarifu

48. Co se týče návrhu na zrušení dotčeného § 12 odst. 4 advokátního tarifu, sami stěžovatelé ve své ústavní stížnosti uvádějí, že rozumí účelu tohoto ustanovení, kterým je snížit odměnu advokátovi v případě, že se podstatná část jeho právních služeb vtělených do honorovaných úkonů uvedených v § 11 advokátního tarifu týká více klientů, a je tedy poskytována jednou více osobám. Stěžovatelé doslovně uvádějí, že se jim takový požadavek zdá rozumný, je však podle nich potřeba k tomuto krácení přistupovat bez libovůle, v souladu se základními právy a totožně ve vztahu k jednotlivým společně zastoupeným účastníkům. Posledně uvedenému Ústavní soud nynějším rozhodnutím přisvědčil. Důsledkem nálezu Ústavního soudu se stěžovatelům otevírá prostor ke spravedlivému určení odměny ústavně souladným způsobem. Je zřejmé, že stěžovatelé v ústavní stížnosti nebrojí proti obsahu citovaného ustanovení, ale proti jeho konkrétní aplikaci ve specifickém případě.

49. V řízení o kontrole norem postupuje Ústavní soud podle principu přednosti ústavně souladného výkladu před derogací. Podle tohoto principu v situaci, v níž určité ustanovení právního předpisu umožňuje dva různé výklady, přičemž jeden je v souladu ústavním pořádkem a druhý je v rozporu, není dán důvod pro zrušení tohoto ustanovení. Tato metoda vychází z principu dělby moci a ze s ní spojeného principu zdrženlivosti, podle něhož, lze-li dodržení ústavních mezí dosáhnout alternativními prostředky, Ústavní soud volí ten, jenž zákonodárnou moc omezuje v míře nejnížší [viz např. nálezy ze dne 29. 1. 2008 sp. zn. Pl. ÚS 69/06 (N 22/48 SbNU 243; 269/2008 Sb.)], přičemž ústavně souladnému výkladu může svědčit i výklad rozšiřující [viz např. nálezy ze dne 22. 6. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 13/05 (N 127/37 SbNU 593; 283/2005 Sb.) nebo ze dne 7. 4. 2005 sp. zn. III. ÚS 609/04 (N 79/37 SbNU 97)]. Navíc jak se ukázalo v řízení před Ústavním soudem, obavy stěžovatelů z neurčitosti a nespravedlnosti řešení jsou liché.

50. S ohledem na výše uvedené rozhodující senát Ústavního soudu nezvažoval předložení akcesorického návrhu na zrušení vyhlášky plénu a s ústavní stížností spojený návrh na zrušení § 12 odst. 4 advokátního tarifu odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

VII. Závěr

51. Ústavní soud dospěl k závěru, že napadeným rozhodnutím krajského soudu došlo v rozsahu výroku IV. k porušení práv stěžovatelů na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny a na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny, a to při snížení odměny společně zastoupených účastníků od 1. 1. 2025.

52. Ústavní soud proto ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl (výrok I.) a podle § 82 odst. 3 písm. a) uvedeného zákona napadené rozhodnutí (v části) zrušil (výrok II.). S ústavní stížností spojený návrh na zrušení jiného právního předpisu Ústavní soud odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný [výrok III.; § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

53. Úkolem krajského soudu bude předmětnou věc znovu rozhodnout při vázanosti právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy).

54. Ústavní soud o ústavní stížnosti rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, neboť dospěl k závěru, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 5. srpna 2026

Jan Svatoň
předseda senátu